HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הערל פרק שמיני יבמות עז.

מסורת הש"ס

אם קודם מעשה. שבעת הורמה לידו ממרה ושנאה לתלמידיו בשביל שהמרדם בשם רבו שומעין לו בשעת הוראה ואם לאו אין שומעין לו שמא מחמת מעשה הבא לידו ממרה: **דהא שמואל וכיה דיינו קיים.** ומילתא דעבידא לגלויי הוא ולא מסקר מה: **הגה נראה.** לתין דרך תשא לשתא מציתה: **כתנאי.** לתיכא דנפקא ליה מעמוני ותיכא דנפקא ליה מעל דבר: **מוסרות.** הן רלועות שקושרין בהן העול: **פתחם.** שהתירם את הנקבות: **נעמה.** תמו של רחבעם וממנה ילפו מלכי בית דוד: **נפלותיך ומחשבותיך אלינו.** עלי ועל רחבעם בן בני משפחה נטועה כשהתירם את הנקבות: **תני תחתיה.** בשעה שנשתתף עמה בתתי לגדולה ומקרוב פסקו לי גדולה זו ולא ידעתי שמימי תגרשם נכתתה עלי בתגילת ספר: **כם גר עמוני.** קף סלקא דעתך עמוני שנתגיירה משתו עמו והותה ולידתה בקהל: **כם חלל פסולה לכהונה כפ' עשרה יוחסין.** ופלוגתא דרבי יהודה ור' יוסי בפרק עשרה יוחסין: **מנה ליה.** מנא תיתי לן דהי למשום דתין רחוי לבא בקהל אתו פסולה יותר משאר גרים הוחיל ונקטותיהן מותרות: **מכאן גדול בתלמוד.** להוחיל ותינו רחוי לה אתו חלנה ופסולה לכהונה: **מה לכ"ג שכן ניתמו בעבירה.** תתמר בעמוני שנשא עמונית שתין ניתמו בעבירה: **חלל וכר יוכיח.** שמותר בבא יבראל ותין ניתמו בה בעבירה ובתו פסולה לכהונה: **מה לחלל שכן ילידתו בעבירה.** שביאת אשת איש בעבירה ובתו פסולה: **כ"ג יוכיח.** שתין ילידתו בעבירה ובתו בתלמוד פסולה: **הלד הסוס שבהן שתינן כרוב קבל.** תינן בשאר רוב יבראל שהרי יש בכולן לד פגום כהן גדול ניתמו בעבירה חלל ילידתו בעבירה עמוני תינו רחוי לבא בקהל: **לד עבירה.** בת כהן גדול ילידתה בעבירה בת חלל ילידת חביה בעבירה תתמר בעמונית שתין עבירה לא ילידתה ולא בילידת חביה בעבירה שבהתר: **אתר יוכיח.** ולקתן פ' יליף מעמיו: **כם גר עמוני ומצרי אני.** שנשתו בת יבראל וניתתן בעבירה: **דתני**

מנא ליה דילוף מכ"ג באלמנה [ב]מה לכ"ג באלמנה שכן ביאתו בעבירה חלל יוכיח מה לחלל שכן יצירתו בעבירה כ"ג יוכיח [ג]וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה אף כאן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד עבירה דלמא [ד] ודאי בעמוני שנשא בת ישראל קאמרת [ה]אע"ג דביאתו בעבירה בתו בשרה א"ל אין דכי אתא רבין א"ר יוחנן [ו]בת גר עמוני ובת מצרי שני רבי יוחנן אמר בשרה ור"ל אמר פסולה ר"ל אמר פסולה דילוף לה מכ"ג באלמנה ר' יוחנן אמר בשרה דתני

גרושתו ויבמה לשוק מילף שיפסלו בניתתן מחלל ומצרי רחשון וכ"ל כמו שפירשתו בשפ"ק (דף טו: ושם ד"ה מה) לגרשן לא ילפינן מחיכא כהונה לעשותה חללה לתין חללה אלא מחיכורי כהונה ואפילו בהלד הסוס מעלמא ומפסול כהונה ורבי יהודה ורבי יוחנן בן נורי ולתי יליף בתה הלד אפילו לפסול בניתתו כלתתר בקידושין (דף עח.): **רבי** יוחנן **אמר בשרה.** תימה לר"י היכי ילפינן לעיל בהמולך (דף מה.) מק"ו לחלנה דעובד כוכבים ועבד הבא על בת יבראל הולד פגום הא היכא למימר לרבי יוחנן בת גר עמוני שנשא בת יבראל יוכיח שאיסורו שוה בכל ובתו בשרה ולרבן שמעון בן גמליאל דלתתר בפרק חלנה (לעיל דף סט.) דגר עמוני תינו פוסל בניתתו אתי שפיר אבל לת"ק ורבי יוסי קשיא ומיהו ממצרי שני תין להקשות מוכיח דמה למצרי שכן עשה: **ריש לקיש אמר פסולה.** הקשה רי משה כהן לעיל (שם) משמע לכלוני עלמא בת עמון ומצרי שני בשרה לכהונה לתתר מאי תיכא למ"ד יוסי מ"ל יוחנן מצרי שני תיכא ניירייהו כו' לשפוקי מצרי שני לתין זרעו פסול כמו כהן גדול בחלנה וגבי גר עמוני קתתר לתין כל זרעו פסול חלנה בתו בשרה לכהונה ותתר ר"י דקונית להתם ר' יוחנן קתתר ליה לתתר בשרה אבל ניים לקים לפוסל הכא יתתר דתנא קתא לפסיל התם היינו משום זרעו פסול ולא יפרש מילתיה דת"ק כמו שפירש ר' יוחנן מה כהן גדול בניתתו בעבירה כו' ל"ש הוא משום דמודה לר' יוסי דמצרי שני תין זרעו פסול חלנה לתנא קתא נמי תיכא נקט במילתיה מה כהן גדול בחלנה שזרעו פסול כו' דסבירא ליה דבא גר עמוני ומצרי שני זרעו פסול ור' יוסי דקתתר כל שזרעו פסול כו' וממעטו מצרי שני תיכא דנפשיה נקיט הא ליגא: מצרי

אם קודם מעשה אמרה שומעין לו. ת"ח דהיינו דוקא היכא דהוה עלמו נוגע בדבר כגון יתרת שהיה צריך לאותה הוראה שהרי בא יפי נפש ללכתיב תשר בא אל אביגיל בת נחש ותמרינן בפ"ק דבבא בתרא (דף יד. ושם) בת מי שמת בעטיו של נחש וכן בפרק נושאין על המנוסה (לקתן דף לח. ושם) גבי גר שהעיד על אשתו ובעבה בניו ובפ' עשרה יוחסין (קדושין דף ע.) גבי עובדא דרב יהודה בכל דוכתא דמייתי לה היו הן צריכין לאותה הוראה אבל אם אין צריכין לאותה הוראה שומעין לו אע"פ שלא למרה עד שעת מעשה:

כתנאי עמוני ולא עמונית.

ות"ת לר' יהודה תקשי ליה מצרי ולא מצרית ותתר ר"י דגבי עמוני ומואבי היה לו לקשר ולכתוב עמון ומואב הלכך מדכתיב עמוני ומואבי ליה בעי למדרש דלא עמונית ומואבית קתני אבל מצרי אם היה כותב מצרים היה משריץ יותר והא דכתיב מדומי ולא כתיב מדום לגב מצרי כתיב מדומי א): **הבא** כתיב **מצאתי דוד.** תע"פ שדוד עלמו למרה כרוח הקודש למרו:

מכהן גדול באלמנה מה לכ"ג כו'. תימה למייתי לרבי יוסי מאי ליא לכ"ג בלמנה ותלל לתפילו לרבי יהודה ליא ליה מאי ליא לרבי יוסי משום לתיכא למיפרך כלפיך הכא מה להלד הסוס שבהן שכן יש בהן לד עבירה כלתתר בפרק בתרא לקדושין (דף עח. ושם) והוה ליה לתתויי ליא לתתר דלתין מיניה ר' יהודה לבא גר זכר כנגד חלל זכר ומצרי לתשון כלתתר לתשוה יוסי ומשום שלין בהם לד עבירה ולא בילידתם ותפ"ל ילידתם היו בעבירה ותפ"ל בהם פסולה אף לקהל אף אני אתא לומר לך שאף גר עמוני שנתפסל בתו לכל הפסות לכהונה דהכי נמי תמרינן בפרק עשרה יוחסין. ות"ל דלף תשבעין ליה הכא לד הסוס משום שאין זונין בחלל פסולה בתו לכהונה ולא לקהל ובמצרי פסולה בתו לקהל [ואין נראה]. ובראיה ר"ש דר' יוחנן סבר כרבי"ג דתתר בעולי אין פוסל אשה בניתתו ות"ל מיכא למפרך מה להלד הסוס שבהן שכן פוסלין אשה בניתתם תתמר בגר עמוני. ות"ת ותנן ליה בתלמוד הך טעמא ות"ל דתתכהיר ר' יוחנן בת גר עמוני ולא קפסיל לה מהך דינא על כרחך צריך לנו לומר דסבר כרבי"ג דלעיל דאי נלו הכי הוה פסיל לה ר' יוחנן מדינא דחלל ומצרי והא דקתתר הכא ואי כר' יוסי ר"ל אי סבר כר' יוסי דבת גר וגיורת כשרה דתתכהיר דבת עמוני כשרה דתתכהיר טוב לפוסלה אי תכ"ג בחלנה וכו' אבל כרבי יוסי ממש לא סבר דהא ר' יוסי פליג לעיל (סט.) תלרבי"ג ור' יוחנן ס"ל כרבי"ג דכפרישית:

עין משפט נר מצוה

פא א טוש"ע י"ד סימן למב סעיף לו בהג"ה:

פב ב ג מיי' פי"ט מהלכ' מאכורי ביאה הלכה יג טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף ו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' מלמד שהיה רחבעם יושב בתיקו של דוד. נ"ב עי' בעבירה מתתרות מתתר אם כל מי תלק ב' סי' יו"ד דף מז ע"ג ובפירוש יד יהודה שם:

תוספות ישנים

א) עוי"ל דטעמא דר' יהודה לא דלרגין ולא מלרית משום דכתיב גבי מלר בנים אשר יולדו הכתוב מלמד בלידה ש"מ גבי קרא דנקבות תסורות וכן תמרינן לקתן (עז:): חצד הסוס שבהן שתין ברוב קהל. ות"ת תין דס"ד השתא שהרין הסוס מעובר ת' יוסי גר מתתר מכאיר ר' יוסי בת גר ומיירת לכהונה שהרי כמו כן תין ברוב קהל שבתים מעובר פסולה. תתהתי טעמא פסיל לה ר' יהודה בפרק עשרה יוחסין ולא פרכינן התם עלה תלא מה להלד הסוס שבהן שיש בהם לד עבירה ועדיין לא מתקיין תדעתין עד לקתן. וי"ל דלא תשיב רבי יוסי גר ברוב קהל תין ומיירת תין בת פגום כמו בלמנה לכ"ג שבילתו בעבירה ותלל ילידתו בעבירה ועמוני תסור בקהל: מה להלד הסוס שבהן שכן יש בהם לד עבירה ות"ת ולימא מלרי לתשון שבהם לד עבירה שבילתו בעבירה ולא ילידתו היו בעבירה ותפ"ל בהם פסולה אף לקהל אף אני אתא לומר לך שאף גר עמוני שנתפסל בתו לכל הפסות לכהונה דהכי נמי תמרינן בפרק עשרה יוחסין. וי"ל דלף תשבעין ליה הכא לד הסוס משום שאין זונין בחלל פסולה בתו לכהונה ולא לקהל ובמצרי פסולה בתו אף לקהל [ואין נראה]. ובראיה ר"ש דר' יוחנן בת כרבי"ג דתתר בעולי אין פוסל אשה בניתתו ות"ל מיכא למפרך מה להלד הסוס שבהן שכן פוסלין אשה בניתתם תתמר בגר עמוני. ות"ת ותנן ליה בתלמוד הך טעמא ות"ל דתתכהיר ר' יוחנן בת גר עמוני ולא קפסיל לה מהך דינא על כרחך צריך לנו לומר דסבר כרבי"ג דלעיל דאי נלו הכי הוה פסיל לה ר' יוחנן מדינא דחלל ומצרי והא דקתתר הכא ואי כר' יוסי ר"ל אי סבר כר' יוסי דבת גר וגיורת כשרה דתתכהיר דבת עמוני כשרה דתתכהיר טוב לפוסלה אי תכ"ג בחלנה וכו' אבל כרבי יוסי ממש לא סבר דהא ר' יוסי פליג לעיל (סט.) תלרבי"ג ור' יוחנן ס"ל כרבי"ג דכפרישית:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' הכי תרגמו: **(ו)** שם דלמא כעמוני שנשא כ"ל ומיבא ולתי נמחק:

מוסף רש"י

כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא. הלכה מדשמ שלא שמענוה מתחלה (בכורות לח:). **אם קודם מעשה אמרה.** קודם שנא מעשה לידו היה רגיל לשנותו לתלמידיו (לקמן צח.) קודם שנא מעשה שהלכה לידו (בכורות לח:) תמרה לשלי שמועה (קדושין ע:). **שומעין לו.** נאמן לומרים בשעת מעשה (שם) ושוטין מעשה (בכורות לח:). **ואם לאו אין שומעין לו.** אינו נאמן להעיד בשם רבו, שמא מתחת מעשה הבא לידו הוא תמר כן (קדושין ע:). **הואיל ודבר מידוע הוא, שמא בשביל מעשה שנא לידו תומרה** (לקמן צח.). **בת גר זכר.** ותפילו מיצרלנית, **כבת חלל זכר.** ופסולה לכהונה, שלא נא גיורת מיצרלנית כשרה (קדושין עז.). **שכן ביאתו בעבירה.** בלמנה זו לפיכך נא פסולה לכהונה שהרי ילידתה בעבירה (שם עח.). **חלל יוכיח.** שנשא יצרלנית שתין ניתמו בעבירה (שם).